

*Hyväksytty vuosikokouksessa
16.3.2020*

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN
KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTASUUNNITELMA
VUODELLE 2020

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4

40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi

SISÄLLYS

1	KOSKEN STRATEGISET PAINOPISTEET VUONNA 2020	2
1.1	Vuoden 2020 toimintaympäristön keskeiset ja uudet asiat	3
1.2	Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma	5
1.3	Tulevaisuuden osaamisen, henkilöstön ja yhteistyön turvaaminen sosiaalialalla	5
1.4	TKKI-rakenteet	6
1.5	Maakunnallistuva sosiaalihuolto	7
2	KOSKEN ARVOT JA PERUSTEHTÄVÄ	8
3	KOSKEN PERUSTOIMINTA	9
3.1	Sosiaalihuollon asiantuntemuksen turvaaminen	9
3.2	Kosken työryhmät ja työkokoukset	9
3.3	Viestintä ja vaikuttamistoiminta	12
3.4	Kosken hallinnollinen työ	15
3.5	Kosken henkilöstö, osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin ylläpito	15
4	KOSKEN PALVELUTOIMINTA	17
4.1	Sosiaaliasiamies	17
4.2	Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	17
4.1	Konsultoiva varhaiserityisopettaja	18
4.2	Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä	19
4.3	Koulutus ja konsultointi	20
5	KEHITTÄMIS- JA HANKETOIMINTA	20
5.1	Palvelupolut kuntoon (PAKU)	20
5.2	Meijän Mieli	21
5.3	Yhdessä ei olla yksin – Keski-Suomen hyvinvointiyhteistyöhankkeen sulkeminen	22
5.4	Romaniasioiden sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus ROMKE	22
5.5	Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä (KeHO)	23
5.6	Hankevalmistelu	24
6	KOSKEN TALOUS	24

1 KOSKEN STRATEGISET PAINOPISTEET VUONNA 2020

Vuoden 2020 toimintasuunnitelmaa työstettäessä Kosken henkilöstö ja hallitus kokoontuivat jälleen strategityöpajaan työstämään tulevaisuuden sosiaalihuollon keskeisiä haasteita. Alan toimintaympäristö ja -edellytykset ovat olleet haasteellisia lähes koko 2000-luvun. Tämä tarkoittaa sitä, että sosiaalialan osaamiskeskustyö on ollut erilaisten uhkien alaista koko olemassaolonsa ajan. Tämä on toisaalta pitänyt kehittämistyön ajan hermolla olevana, mutta toisaalta estänyt suunnitelmallisen, kumuloituvan kehittämissaamisen ja tiedon keräämisen täysimääräisen toteuttamisen. Toimintaa ovat hallinneet pitkän linjan tavoitteet, jotka nousevat sekä lainsäädännöstä että alan ammattilaisten ja asiakkaiden tarpeista sekä toimintaympäristön muutoksista, kuten digitalisaatiosta tai globalisaatiosta. Toisaalta työtä ovat jatkuvasti koetelleet rahoituspulmat, sillä vaatimaton perusrahoitus on lähes joka vuosia ollut valtion budjettileikkausten uhan alla. Samoin poukkoileva sote-uudistus on vienyt liaksi työaikaa ja asetellut osaamiskeskuksia aina eri rooleihin erilaisissa TKI-yhteyksissä.

Näistä erilaisista haasteista huolimatta Koske on vuodesta toiseen sitkeästi toteuttanut perustehtävänsä: ”Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on maakunnallinen, vakiintunut, joustava ja arvostettu sosiaalialan kehittämissyhteisö ammattilaisille ja muille toimijoille.” Vuonna 2019 kiteytimme

KOSKEN STRATEGINEN ”TYYLİ”/TOIMINTAPOLITIikka

Kuva 1. Kosken toimintapolitiikka

toimintapolitiikkamme yhteen kuvaan (kuva 1), jolla kerromme, miten voimme toimia erilaisten paineiden keskellä menettämättä suuntavaistoamme.

1.1 Vuoden 2020 toimintaympäristön keskeiset ja uudet asiat

Vuosi 2019 oli vaalivuosi. Saimme uuden **hallitusohjelman, joka sisälsi ennennäkemättömän runsaasti sosiaalihuoltoa ja sosiaalityötä koskevia kehittämiskohtia**. Sosiaalihuollon kehittämistä varten oli kirjattu oma kehittämisohjelma, alan TKI-toiminnan rakenteet luvattiin turvata ja sosiaalityön VTR-rahoitus käynnistää. Sote-uudistuksen toteutukseen luvattiin lähteä perustason palveluihin panostamalla ja julkisen järjestäjän vastuuta korostamalla. Järjestämistä ja tuottamista ei enää erotettaisi edellisen hallituskauden tavoin. Sotu-uudistus luvattiin toteuttaa parlamentaarisen komitean avulla.

Sote-uudistus on käynnistynyt **Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelman** alla. Se on nielaissut alleen myös **sosiaalihuollon kehittämisohjelman**. Ohjelman tarkoituksena on perustaa Suomeen laaja alaisia sosiaali- ja terveyskeskuksia. Uudenlainen sote -integraatio toteutuu, kun sosiaali- ja terveydenhuolto ovat toistensa vahvoja kumppaneita sote -keskuksessa.

Sosiaalihuollon kehittämistavoitteet sote-keskuksessa ovat:

Tavoite 1. Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden, oikea-aikaisuuden ja jatkuvuuden parantaminen

Tavoite 2. Toiminnan painotuksen siirtäminen raskaista palveluista ehkäisevään ja ennakoivaan työhön

Tavoite 3. Palvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantaminen

Tavoite 4. Palvelujen monialaisuuden ja yhteen toimivuuden parantaminen

Uutta Tulevaisuuden sote-keskus-ohjelman mukaista Keski-Suomen hanketta valmistellaan heti vuoden 2020 alkupuolella. Sitä varten on ilmentymässä hakuopas mahdollisesti jo vuoden 2019 puolella. Kun nyt uudessa mallissa sosiaalihuolto voi myös viranomaisyönä olla mukana sote-keskuksessa, olisi tärkeää yhdessä päästä **kokeilemaan erilaisia malleja sote-integraation toteutuksesta eri puolilla Keski-Suomea**. Yhtä tärkeää olisi kerätä **tietoa näistä kokeiluista** – erilaisten toimintamallien **vaikutuksista asiakkaiden saamaan palveluun ja heidän elämäntilanteisiinsa**. Näiden kokeilujen pohjalta voitaisiin lähteä määrittelemään, mitä on sosiaalialan työ sote-keskuksessa. Tällä hetkellä se on hyvin epäselvää ja kiistanalaista. Sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon henkilöt käyvät tästä epämääräistä keskustelua.

Sosiaalihuollossa ollaan siirtymässä useiden palvelujen osalta **kuntapohjalta aluepohjalle, koska osaamisvaatimukset mm. lastensuojelussa, vammaistyössä, päihdehuollossa, mielenterveyspalveluissa tai lapsioikeudellisissa palveluissa kasvavat jatkuvasti.** Vuoden 2019 aikana on selvitetty joitakin palveluita, kuten lapsioikeudellisten palveluiden ja sosiaalipäivystyksen maakunnallistamista. Tätä työtä tulee jatkaa. Vuodenvaihteessa 2019 – 2020 Koskessa valmistuu Lastensuojeluselvitys sekä Sosiaalisen luototuksen ja taloussosiaalityön selvitys. Mm. näiden pohjalta voidaan tehdä jatkotyötä. Koska Keski-Suomessa toimitaan edelleen pääasiassa kuntapohjalla, Kosken tehtäväksi asettuu omalta osaltaan sekä kuntien sosiaalihuollon toiminnan yhteensovittaminen uudessa sote-rakenteessa että sote-maakunta-kuntarakenteen hyvinvoinnin edistämistyö. Kosken tulee myös jatkaa sosiaalihuollon itsetutkiskelua ja tukea alan toimijoita mm. **sosiaalihuoltolain toimeenpanossa edelleen.** Tällä lailla turvataan painopisteen siirtäminen ennaltaehkäisevässä ja -lähityössä.

Vuonna 2019 valmistuneen Anu Muurin ”**Sosiaalihuollon tutkimus- ja kehittämiskäytännöt uudistuvassa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä**” raportissa tehtiin runsaasti ehdotuksia sosiaalihuollon TKI-rakenteiden kehittämiseksi ja osa niistä pääsi hallitusohjelmaan. Niiden eteenpäin vieminen edellyttää laajaa yhteistyötä maakunnan sisällä sekä osaamiskeskusten ja sosiaalialan valtakunnallisten verkostojen kesken. Ensimmäinen voimannäyttö on jo toteutumassa, kun **sosiaalityön valtion tutkimusrahoitusta (VTR) koskeva pykälä ollaan saamassa sosiaalihuoltolakiin.** Rahoitus on tulossa vuoden 2020 ensimmäiseen lisäbudjettiin, mikäli lakiprosessi saadaan sitä ennen valmiiksi.

Uudella hallituskaudella on taas aloitettava **Keski-Suomen TKKI-toiminnan uudelleenviritys.** Se edellyttää sosiaalialan toimijoilta aktiivisuutta. Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymätyöskentelyssä (KeHO) tavoiteltu rooli yliopistosairaalamakuntien rinnalla (5+1) edellyttää entistä voimakkaampaa profiloitumista. Vuonna 2019 aloitettua **hyvinvointitutkimukseen panostamista tulee jatkaa.**

Jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää, että käymme keskustelua alan arvoista ja etiikasta. Ensi sijassa meidän on muistettava omat arvomme **avoimuus, luotettavuus ja yhdenvertaisuus** ja palattava niihin yhä uudelleen jokapäiväisessä työskentelyssämme. Jos ne eivät tule todeksi, meidän on turha viritellä keskustelua aiheesta muidenkaan kanssa.

1.2 Tulevaisuuden sote-keskus -ohjelma

Koske lähtee mukaan toteuttamaan Tulevaisuuden sote-keskusohjelmaa yhdessä maakunnan kuntien ja järjestöjen kanssa. Se pohjaksi on jo tehty **strategista työtä eri työryhmissä linjaamalla keskeisiä tavoitteita Keski-Suomen terveydenhuollon järjestämissuunnitelmassa (sote-integroitu)**. Koska sosiaalihuollon kehittämissuunnitelma toteutetaan osana Tulevaisuuden sote-keskusohjelmaa, tulee ensi sijassa pohtia, **miten sosiaalihuollon palvelut ovat yhdenvertaisesti, ennalta ehkäisevästi, matalalla kynnyksellä ja laadukkaasti maakunnan asukkaiden saatavissa.**

Lisäksi tulee erityisesti huolehtia siitä, että **kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevat henkilöt**, jotka usein tarvitsevat monialaisia palveluita saavat ne joustavasti yhdestä paikasta tai omatyöntekijän tuella. Tätä varten tarvitaan sekä palveluohjausta, sosiaalista kuntoutusta että sosiaaliturvan ja palveluiden yhteensovittamista.

Lisäksi tarvitaan järjestöjen ja kansalaisten sekä asiakkaiden mukaan ottamista palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. Olemme tehneet yhteistyössä Keski-Suomen yhteisöjen tuen kanssa **Meidän sote-keskus -ehdotuksen.**

Lasten ja perheiden palveluiden tuominen osaksi sote-keskusten toimintaa edellyttää perhekeskusten ja sote-keskusten yhteistoiminnan hyvää suunnittelua sekä paikallisten että alueellisten mallien luomista. Maakunnassa tehtyä hyvää perhekeskustyötä ei tule missään nimessä hukata.

1.3 Tulevaisuuden osaamisen, henkilöstön ja yhteistyön turvaaminen sosiaalialalla

Koske järjesti loka-marraskuun vaihteessa 2019 strategiatyöpajan otsikon aiheesta. Työpajassa Kosken hallitus ja henkilöstö käsittelivät yhteisten alustusten ja työpajatyöskentelyn pohjalta sosiaalialan osaamistarpeita, henkilöstötilannetta ja koulutusyhteistyökysymyksiä. Työpajan tuloksena linjattiin, että alan osaamisvaatimukset ovat jatkuvassa kasvussa. Sosiaalihuollon eri alueilla varsinkin kaikkein heikoimmassa asemassa olevien henkilöiden tuen, kuntoutuksen ja hoivan järjestämiseksi tarvitaan entistä monipuolisemmin ja laadukkaammin koulutettua henkilöstöä. Erilaisissa valvontatilanteissa on käynyt ilmi, että henkilöstö on usein liian yksin liian vaativissa asiakastyön tehtävissä. Myös johtamisosaamiseen tulisi kiinnittää kasvavaa huomiota.

Keski-Suomessa on mahdollisuus saada monipuolista sosiaalialan koulutusta kaikilla aseilla. Koulutus on erityisen vahvaa 2. asteella ja yliopistotasolla.

Sen sijaan **ammattikorkeakoulutus on vähentynyt viime vuosina** niin, että sosionomien sisäänotto on laskenut muutamassa vuodessa 120 opiskelijasta 40:een. Kun näistäkin opiskelijoista puolet valmistuu varhaiskasvatukseen, on sosiaalialan osaajien osuus todella vaatimaton. Tämä pakottaakin alaa suunnittelevat hakeutumaan muihin maakuntiin opiskelemaan ja usein myös jäämään sinne. Tämä sosiaalialan puute ammattikorkeakoulussa ehkäisee myös sote-integraation harjoittelun ja totuttautumisen siihen jo opiskeluaikana. Myös pätevien ja innovatiivisten opettajien rekrytointi on tuu, kun ala on kutistettu.

Alan työvoimapulaa/henkilöstön saatavuutta käsiteltiin sekä POSKE:n (2018) selvityksen että Keski-Suomen nykytilan pohjalta. Keski-Suomessa on tällä hetkellä pulaa kaikenlaisesta sosiaalialan henkilöstöstä. Tilanne on muuttunut vaikeaksi aivan viime aikoina. Väestötilastojen valossa tilanne on edelleen vaikeutumassa. Tässä tilanteessa alan on panostettava sekä vetoettää pitovoimaansa. Työpaikoilla tulisi huolehtia siitä, että työ on ihmislähtöistä ja merkityksellistä. Tähän tarvittaisiin monenlaisia tukitoimia, joita voitaisiin yhteistyössä suunnitella.

Työpajassa todettiin, että **koulutuksen ja työelämän yhteyksiä** tulisi tiivistää huomattavasti. Tarvittaisiin elävää vuoropuhelua, jotta työelämän tarpeet välittyisivät koulutukseen nopeasti. Myös täydennyskoulutustarpeet tulisi huomioida. Ratkaisuksi ehdotettiin:

- ✓ **Työelämäfoorumia** – joka voisi olla systemaattinen rakenne koulutusyhteistyöhön. Se voisi tarjota työelämälle, päättäjille ja oppilaitoksille kohtaamispaikan, jossa voitaisiin ratkoa alan yhteisiä, kiperiä kysymyksiä ja ideoida yhdessä **ratkaisuja**.
- ✓ **Työelämäprofessoria** – joka toisi arvovaltaa ja mm. vaikuttavuustutkimusta sosiaalialan **työelämälähtöisten haasteiden kohtaamiseen**.
- ✓ **EduFuturaa** -alustana myös **sosiaalialan koulutuksen kokonaisuuden ja yhteistyön tiivistämiselle**.

1.4 TKKI-rakenteet

Sosiaalisen näkökulman vahvistaminen nykyisissä ja uusissa tutkimus-, koulutus ja kehittämiskeskenteissa on ollut yksi Kosken pitkäaikaisista tavoitteista. Niin kuin Kosken strategiatyöpajassa todettiin ”Ilman tutkimusta ei voi perustellusti kehittää käytäntöjä”. Tästä syystä jälleen kerran koetamme panostaa yhteistyössä näiden rakenteiden synnyttämiseen Keski-Suomeen. Hyvänä pohjana tässä toimii Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KeHO. Alustavasti sen ohjausryhmässä on sovittu, että se toimii tällä

hallituskaudella osaltaan maakunnan TKKI-toiminnan alustana. Näin ollen ei tehdä enää päällekkäistä työtä.

Mikäli sosiaalityön **valtion tutkimusrahoitus** astuu voimaan vuonna 2020, Koske hakee sitä yhteistyössä Jyväskylän yliopiston kanssa.

Uusi hallituskausi mahdollistaa myös kehittäjätyöntekijöiden palkkaamisen sote-keskuksiin. Tästä syystä tulemme ehdottamaan, että sote-keskuksiin palkattaisiin myös **kehittäjäsosiaalityöntekijöitä ja -sosiaalihoitajia**. Näitä tulisi olla ainakin erityisissä **kehitys-sotekeskuksissa**, jotka toimisivat tutkimus- ja koulutusaloilla. Nämä toisivat yhden ratkaisun jo pitkään tavoitelluille käytännön opetus- ja tutkimuskeskuksille. Näihin voisi kytkeä myös kansalaisten kohtaamispaikat.

Kosken toiminnassa on viime aikoina ollut mukana runsaasti **korkeakouluopiskelijoita**. Heidän panoksensa erilaisten harjoitus- ja opinnäytetöiden muodossa on ollut merkittävä. Tätä toimintaa on syytä jatkaa, koska sen avulla kyetään toteuttamaan **nopeita selvityksiä ja kokeiluja** eri puolilla maakuntaa. Jatkuessaan se antaa mahdollisuuden myös toistaa aikaisemmin tehtyjä kyselyjä ja näin saada tietoa palvelun tai väestön tilanteen muutoksesta.

Tähän kokonaisuuteen liittyy myös **osaamis- ja tukikeskustyöskentely (OT)** sekä valtakunnallisella että alueellisella tasolla. Valtakunnallinen työskentely jatkuu 30.6.2020 saakka työryhmässä. Alueellisesti toimii sekä Keski-Suomen tutkimustyöryhmä että Itä- ja Keski-Suomen OT-työryhmä. Keski-Suomen työryhmä jatkaa tutkimussuunnitelman kirjoittamista ja rahoituksen hakemista.

1.5 Maakunnallistuva sosiaalihuolto

Sosiaalihuolto järjestetään Keski-Suomessa edelleen 17 kunnan tai muun järjestäjän toimesta. Kun ollaan menossa kohti alueellista toimintamallia, tarvitaan paljon työtä, jotta sosiaalihuollon palvelut, asiakkaat, työntekijät ja toimintakulttuuri asettuvat uusiin puitteisiin.

Valtakunnallisesta sosiaalityön selvityksestä (Karjalainen, Metteri, Strömberg-Jakka, 2019) saatiin aineksia sosiaalityön kehittämisohjelman toteutukseen osana Tulevaisuuden sote-keskusohjelmaa ja aikuissosiaalityön kehittämistä. Erityisesti palveluohjauksen rooli asiakastyön eri tilanteissa (PAKU) ja Osallistavan sosiaaliturvan hankkeen opit voivat olla niitä asioita, jotka hyödyttävät kaikkia sote-keskuksia ja ammattilaisia maakunnassa.

Lasten ja perheiden palveluiden osalta jatketaan systemisen työskentelymallin juurruttamista maakuntaan. Siinä Kosken lastensuojelun erityissosi-aalityöntekijä voi olla mukana, mikäli rahoitus saadaan. Myös perhekeskusverkoston vahvistaminen, levittäminen ja tukeminen tulisi saada ohjelmaan. Lastensuojelun tiekartta, joka viitoittaa lastensuojelun rakentumista kunta-pohjalta maakuntapohjalle, on Keski-Suomessa edelleen piirtämättä.

Sosiaalihuollon Kanta-siirto ja kirjaamisosaaminen tulevat tarvitsemaan tu-kea jatkossa. Kun rahoituksia aukeaa, niihin on syytä tarttua välittömästi. Maakunnassa on jo jonkin verran osaamista mutta siirtyminen määrämuo-toiseen kirjaamiseen ja Kanta-palveluiden käyttöön, on sosiaalihuollossa niin valtava kulttuurimuutos, että en tueksi vaadittaisiin suuri koulutuspro-jehti. Kun samaan aikaan vielä on tulossa uusi asiakas- ja potilastietojärjes-telmä, ei asian kanssa pitäisi viivyttää yhtään! Tähän kannattaa panostaa - kun nämä ovat kunnossa voimme alkaa suunnitella tietojohdantamista ja tie-toon perustuvaa päätöksentekoa.

2 KOSKEN ARVOT JA PERUSTEHTÄVÄ

Kosken toiminta perustuu **avoimuuteen, luotettavuuteen ja yhdenver-taisuuteen**. Pyrimme elämään todeksi ja edistämään näitä arvoja kaikessa toiminnassamme – niin omassa perustyössämme, palvelutoiminnassamme, hanketyössämme kuin yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössämmekin.

Avoimuudella tarkoitamme sitä, että:

- Toimintamme ja keskustelufoorumimme ovat avoimia kaikille so-siaalialan ammattilaisille ja muille toimijoille.
- Kokoamamme, tuottamamme ja välittämämme tieto on kaikkien saatavilla ja siten hyödynnettävissä ja parannettavissa.
- Olemme avoimia uusille ideoille ja ajatuksille ja kuuntelemme muita ihmisiä, organisaatioita ja yhteisöjä.

Luotettavuus tarkoittaa sitä, että:

- Teemme sen, mitä lupaamme ja teemme sen niin hyvin kuin osaamme.
- Kosken jakama ja välittämä tieto on pätevää ja luotettavaa.

Yhdenvertaisuutta toteutamme Kosken työssä:

- Rohkaisemalla alan ammattilaisia, asiakkaita ja järjestötoimijoita osallistumaan ja tuomaan esille ajatuksia koulutustaustasta, am-matti- tai organisaatioasemasta riippumatta. Kohtelemme kaikkia alan toimijoita yhtä arvokkaina.

- Siten, että toimintamme tähtää yhteiskunnallisen eriarvoisuuden vähentämiseen ja kaikkien kansalaisten tasa-arvon edistämiseen.

Arvojen pohjalta kiteytetty Kosken perustehtävä:

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus on maakunnallinen, vaikiintunut, joustava ja arvostettu sosiaalialan kehittämissyhteisö ammattilaisille ja muille toimijoille.

3 KOSKEN PERUSTOIMINTA

Valtion vuoden 2020 talousarvioesityksessä sosiaalialan osaamiskeskuksille ehdotetaan 2 750 000 euron valtionavustusta. Toteutuessaan jo ennestään pieni rahoitus vähenisi 200 000 euroa vuodesta 2019. Tähän pyritään vaikuttamaan osaamiskeskusten yhteisellä työskentelyllä niin, että, että rahoitus saavuttaa 3 miljoonan euron tason.

3.1 Sosiaalihuollon asiantuntemuksen turvaaminen

Kosken keskeinen sosiaalipoliittisena vaikuttamistehtävä on nostaa esiin väestön tarpeita vastaavaa sosiaalialan asiantuntemusta, alan ammattilaisten osaamista sekä sen kehittämisen tärkeyttä ja sosiaalisen hyvinvoinnin merkitystä ja edellytyksiä.

Tähän pyritään sote- uudistuksen valmistelussa ja muussa palveluiden parantamiseen tähtäävässä työssä – mm. Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KeHO:n toiminnassa. Edelleen ajankohtainen tavoite on sote-integraation toteutuminen niissä palveluissa, joissa se sujuvoittaa ja helpottaa etenkin paljon tukea tarvitsevien asiakkaiden palveluprosesseja.

3.2 Kosken työryhmät ja työkokoukset

Koske koordinoi useita maakunnallisia työryhmiä ja kutsuu alueen toimijoita teemallisiin työkokouksiin. Kosken työryhmillä ja työkokouksilla tuetaan maakunta- ja sote-uudistuksen valmistelua sekä alueellistuvaa toimintakulttuuria.

Laajapohjaisella työryhmätyöskentelyllä on Keski-Suomessa pitkät perinteet. Työryhmät linjaavat oman toiminta-alueensa maakunnallista kehittämistä. Eri sisältöalueiden työryhmät koostuvat käytännön, koulutuksen ja tutkimuksen edustajista. Toimintaan on sitoutunut asiakaskehittäjiä sekä ammattilaisia julkiselta sektorilta, järjestöistä ja yksityisistä palveluntuottajista. Työ-

ryhmätoiminnan tarkoitus on tunnistaa ajankohtaisia osaamisvajeita ja kehittämistarpeita sekä innovoida kulloinkin tarvittavia kehittämisen toimia.

Kosken työryhmät:

1. Keski-Suomen sosiaalihuollon koulutusyhteistyöryhmä

- Työryhmä aloittaa toimintansa Kosken 28.10.2019 strategia-iltapäivän työskentelyn tulosten pohjalta.
- Työryhmä tekee yhteistyötä maakunnan muiden sote-alan tutkimus-, koulutus- ja kehittämisteemoja käsittelevien työryhmien kanssa. Työryhmä kokoontuu tarpeen mukaan.

2. Keski-Suomen vammaispalvelutyöryhmä

- Työryhmän asiantuntemusta hyödynnetään sote- ja maakunta-uudistuksen mukaisessa kehittämisessä. Ryhmä voi nostaa käsitteilyyn myös muita tärkeiksi määrittelemiään teemoja. Vuonna 2020 näitä ovat mm. henkilöstön osaaminen ja riittävyys sekä vammaispalvelujen maakunnalliset konsultaatiokäytännöt. Työryhmä kokoontuu kaksi kertaa keväällä ja kaksi kertaa syksyllä.

3. Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä

- Työryhmä on avoin kaikille lastensuojelun kentässä toimiville eri sektoreiden toimijoille ja lastensuojelun kehittämisestä kiinnostuneille. Ryhmä käsittelee lastensuojelutyöhön ja palveluiden kehittämiseen liittyviä ajankohtaisia asioita sekä valtakunnallisia uudistuksia mm. lainsäädäntöön liittyen. Työryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa.

4. Sosiaalihuollon digiryhmä

- Yhteistyössä Keski-Suomen kuntien, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja Kosken koordinoima sosiaalihuollon tiedonhallinnan, Kanta-asiodien sekä dokumentointiin ja kirjaamisosaamisen kehittämisen maakunnalliseen tukeen keskittyvä työryhmä. Yhteistyötä viritellään vuoden aikana terveydenhuollon kanssa aiheeseen liittyvien teemojen puitteissa.
- Kirjaamisvalmentajien verkostotapaaminen
  - i. Kansa-koulu-hankkeissa valmennettujen julkisten ja yksityisten organisaatioiden kirjaamisvalmentajista koostuva verkosto kutsutaan tarvittaessa koolle 1–2 kertaa vuodessa. Etäyhteydellä toteutettavassa tapaamisessa käsitellään ajankohtaisia valtakunnallisia ja alueellisia sosiaalihuollon tiedonhallintaan ja määrämuotoiseen kirjaamiseen liittyviä asioita. Tapaamiset toteutetaan yh-

teistyössä osaamiskeskusverkoston ja alueellisten Kanta-koordinaattorien kanssa.

•

5. Aikuissosiaalityön työryhmä

- Työryhmä juurrutetaan verkostoyhteistyöllä osaksi maakunnan aikuissosiaalityön ammattilaisten verkostotoimintaa ja turvaamaan jatko PRO SOS -hankkeen jälkeen. Työryhmä tukee myös Keski-Suomen sote- ja maakuntavalmistelua.

Kosken työkokoukset

Koske kutsuu tarpeen mukaan koolle ja koordinoi sosiaalialan ammattilaisten työtä tukevia työkokouksia. Työkokoukset mahdollistavat ajankohtaisen tiedon, maakunnallisen kuulumisten ja kokemusten vaihdon, hyvien käytäntöjen välittymisen ja työnohjauksellisen vertaistuen. Työkokoukset ovat osallistujille maksuttomia. Koske on sitoutunut järjestämään seuraavat työkokoukset:

- 1. Varhaiskasvatusjohdon ja -tutkijoiden maakunnallinen työkokous**
  - Varhaiskasvatusjohdon sekä alan tutkimuksen ja koulutuksen edustajien yhteinen maakunnallinen työkokous järjestetään yhteistyössä Haukkalan säätiön ja Niilo Mäki instituutin kanssa.
- 2. Koulukuraattorien maakunnallinen työkokous**
  - Alustavasti sovittu pidettäväksi kesäkuussa
- 3. Sosiaali- ja terveysjohdon työkokous**
  - Suunnitellaan yhteistyössä Keski-Suomen sote-valmistelijoiden ja Perusterveydenhuollon yksikön kanssa. Työkokouksilla tuetaan hallitusohjelman mukaista sote- ja maakuntauudistuksen etenemistä sekä alueellistuvan toimintakulttuurin muodostumista.
- 4. Hyvinvointikoordinaattorien työkokous**
  - Yhdessä ei olla yksin – hankkeen jakotyönä perusterveydenhuollon yksikön, Kosken ja KYT:n koollekutsuma kuntien hyvinvointityön verkostotapaaminen, jolla tuetaan myös maakunta- ja soteuudistuksen etenemistä.
- 5. Lastensuojelun johtavien viranhaltijoiden työkokous**

- Lastensuojelun viranomaistyön erityiskysymyksiin ja ajankohtaisiin maakunnallisiin lastensuojelukentän ilmiöihin keskittyvä tapaaminen, joka järjestetään 3-4 kertaa vuodessa.

6. Vanhustyön johdon ja esimiesten työkokous

- Kutsutaan tarvittaessa koolle Keski-Suomen kuntien vanhustyön johtajia sekä ympärivuorokautisten yksiköiden ja kotihoiton esimiehiä ajankohtaisten valtakunnallisten ja alueellisten kehittämisteemojen pariin.

Valtakunnallinen vaikuttamistyö ja työryhmiin osallistuminen

Koske toimii linkkinä sosiaalialan valtakunnallisen ja alueellisen kehittämistoiminnan välillä. Ajankohtaisiin keskusteluihin, lausuntopyyntöihin vastaamiseen ja erilaisille foorumeille osallistutaan mahdollisuuksien mukaan.

- Kosken johtaja osallistuu sosiaalialan osaamiskeskusten johtajien valtakunnallisiin kokouksiin ja ministeriöiden tilaisuuksiin sekä muihin valtakunnallisiin valmisteluryhmiin.
- Kosken työntekijät osallistuvat valtakunnallisiin osaamiskeskusten työntekijöiden keskinäisiin sekä eri sisältöalueisiin ja hankkeisiin liittyviin tapaamisiin ja muihin verkostoihin, kuten Maakunnallistuva aikuissosiaalityö sekä Maakunnallistuva vammaistyö -verkostot.

3.3 Viestintä ja vaikuttamistoiminta

Viestinnällä varmistetaan avoimuuden, luotettavuuden ja yhdenvertaisuuden toteutuminen Kosken toiminnassa. Vahvistamme sosiaalialan näkyvyyttä ajantasaisella viestinnällä kertomalla eri kanavissa omasta ja yhteistyöverkostojemme toiminnasta. Viestintä on keskeinen vaikuttamiskeino Kosken tavoitteiden saavuttamiseksi. Vuodelle 2020 toivotaan jatkoa STEA-avustukseen viestintä- ja toimistoassistentin palkkaamiseksi, jonka avulla on selkeästi voitu tehostaa Kosken viestintä- ja vaikuttamistoimintaa.

Tavoitteet:

1. ulkoisen viestinnän saavuttavuus ja vaikuttavuus
2. sisäisen tiedonkulun varmistaminen ja hyvän hengen ylläpito
3. suunnitelmallisuudella aikaa laadukkaalle viestimiselle

Keinot:

Ulkoisen viestinnän saavuttavuus ja vaikuttavuus

Keskeiset viestintäväylät:

- Kosken kotisivut (www.koskeverkko.fi), jotka toimivat perustana sosiaalisen median jaoille ja uutiskirjeelle.
  - Pääviestintäkanava, jossa julkaistaan uutisia Kosken toiminnasta sekä muista ajankohtaisista sosiaalialaa koskevista aiheista. Kotisivuilta löytyy ajantasaiset tiedot Kosken palveluista, hankkeista ja henkilöstöstä. Sivustolla säilytetään myös Kosken toimintaan liittyvää materiaalia, jossa ne ovat kaikkien saatavilla.
  - Sivuston päivittäminen on **kaikkien** työntekijöiden vastuulla. Jokainen työntekijä vastaa, että omaan työhön/hankkeeseen liittyvät tiedot ovat ajan tasalla.
  - Tapahtumakalenterissa tiedotetaan tulevista tilaisuuksista (kokoukset, koulutukset, ym.) hyvissä ajoin kutsun kera. Kalenteriin laitetaan tiedoksi myös muita keskeisiä tapahtumia
  - Kotisivujen saavutettavuus varmistettava Verkkosisällön saavutettavuusohjeiden (WCAG 2.1) AA-tason mukaiseksi syyskuuhun 2020 mennessä. Apuna käytetään mahdollisen Paikka auki -työntekijän osaamista tai ulkopuolista asiantuntijapalvelua.
  - Kotisivuilla kategorioiden ja asiasanojen tarkoituksenmukainen käyttö auttaa löytämään toisiinsa liittyviä kirjoituksia ja pitää artikkelisarjojen kirjoitukset yhdessä paikassa.
- Sähköinen uutiskirje (MailChimp)
  - Keväällä 2019 toteutetun viestintäkyselyn perusteella Kosken uutiskirjettä luetaan laajasti ja se tavoittaa kohde-ryhmän hyvin. Tämän vuoksi uutiskirjeen sisältöön ja säännölliseen lähettämiseen kerran kuukaudessa kannattaa panostaa. Lisäksi voidaan tärkeiden uutisoitavien asioiden yhteydessä lähettää ylimääräisiä uutiskirjeitä tarpeen mukaan.
- Sähköpostiviestintä
  - Keskeinen yhteydenpidon ja viestittämisen väline päivittäisessä työssä. Käytetään mahdollisuuksien mukaan kalenterikutsuja.
- Sosiaalinen media

- *Facebook: KOSKE sosiaalialan osaamiskeskus* -Facebook-sivulla julkaistaan alan yleisiä ajankohtaisia uutisia ja mahdollistetaan keskustelu aiheista. Hankkeet tiedottavat toiminnastaan mahdollisilla omilla Facebook-sivuillaan, joista voidaan poimia sisältöä myös Kosken sivulle.
- *Twitter:* Työntekijät jakavat tietoa ja osallistuvat keskusteluihin oman tai Kosken tilin (@KeskiSuomenoske) kautta.
- *YouTube-kanavalla* julkaistaan Kosken toimijoiden tuottamia videoita, ja videot lajitellaan sopiviin soittolistoihin.
- **Julkaisut**
  - Kosken toimintoihin ja hankkeisiin liittyviä raportteja julkaistaan Kosken Raportteja ja Tutkimuksia- sekä Harjoittelijaraportteja-sarjoissa. Julkaisut ovat ladattavissa kotisivuilta.
- **Printtimedia**
  - Kosken työntekijät reagoivat toimittajien yhteydenottoihin ja antavat asiantuntijatietoa julkisuuteen. Tarjotaan juttuideoita sosiaalialan tärkeistä ja ajankohtaisista aiheista medialle.
- **Lausunnot ja kannanotot**
  - Kosken laatimat kannanotot ja lausunnot (mm. lakiesityksistä) uutisoidaan ja ovat luettavissa kotisivuilla.

Sisäisen tiedonkulun varmistaminen ja hyvän hengen ylläpito

- Koskessa ylläpidetään arvoista lähtevää työskentelykulttuuria. Yhteiset fyysiset työtilat tarjoavat mahdollisuuden ammatillisiin pohdintoihin, tietojen jakamiseen ja toisten auttamiseen. Näiden käytäntöjen ylläpitäminen on jokaisen työyhteisön jäsenen vastuulla. Myös yhdessä kahvittelu ja ruokailu ovat tärkeitä jakamisen ja luovan ideoinnin foorumeja.
- Kuukausittaista työyhteisöpalaverikäytäntöä jatketaan ja tarjotaan mahdollisuus myös osallistua etänä. Asialistat ja muistiot toimitetaan kaikille työyhteisön jäsenille.
- Kosken sisäisen työskentelyn alustana vahvistetaan Office 365 -ohjelmien käyttöä. Pyritään löytämään toimivia käytäntöjä verkko-ryhmätyöskentelyyn.

- Sähköisen tiedon arkistointiin tarkoitettun Kosken verkkolevy Arkin säännöllistä käyttöä vahvistetaan.
- Työyhteisön hyvä henki ja persoonallisuus voi välittyä myös Kosken ulkoisessa viestinnässä.

Suunnitelmallisuudella aikaa laadukkaalle viestimiselle

- Viestinnän suunnitteleminen ja aikatauluttaminen mahdollistaa viestintäkanavien sisällön virran sopivaksi ja mahdollistaa viestintäresurssien järkevän käytön, kun jokainen tietää, kuka on kirjoittamassa mistäkin aiheesta ja milloin. Näin myös viestintävastuu voi jakautua tasaisemmin.
- Suunnitelmallisuuden tukena käytetään Kosken väki -kalenteria, josta voidaan tehdä yhteissuunnittelua.

3.4 Kosken hallinnollinen työ

- Kosken kannatusyhdistyksen hallitus kokoontuu vuosittain 6–7 kertaa. Esittelijänä toimii Kosken johtaja ja sihteerinä erikoissuunnittelija.
- Yhdistyksen sääntömääräinen vuosikokous järjestetään keväällä.
- Kosken strategiapäivä järjestetään vähintään kerran vuoden aikana.

3.5 Kosken henkilöstö, osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnin ylläpito

- Kosken työntekijöiden kanssa käydään vuosittaiset kehityskeskustelut uudistetulla keskustelulomakkeella.
- Työntekijöiden työhyvinvoinnista ja työolojen kehittymisestä kerätään anonymisti tietoa kehityskeskustelujen yhteydessä. Kerättyä tietoa hyödynnetään työhyvinvoinnin ylläpidossa.
- Työntekijöillä on mahdollisuus työnohjaukseen
- Työterveyttä ja hyvinvointia tuetaan mm. kulttuuri- ja/tai liikuntailtapäivillä vähintään kahdesti vuodessa.

Kosken henkilöstö

1. Marja Heikkilä, johtaja, 0400 546 613
2. Sivi Talvensola, erikoissuunnittelija, 0400 904 663
3. Eija Hiekka, sosiaaliasiamies, 044 265 1080

4. Matleena Ullner, lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä, 044 265 1064
5. Anne Koivisto, projektikoordinaattori/PAKU, 040 159 6950
6. Sirpa Pekkarinen, projektipäällikkö, Yhdessä ei olla yksin - jatkohanke, 040 653 7220
7. Taru Paavolainen, viestintä- ja toimistoassistentti, Paikka auki II, STEA (3/2020 saakka)
8. Hankekoordinaattori, Meijän Mieli, STEA
9. Hanketyöntekijä, Meijän Mieli, STEA
10. Liisa Grönholm-Sihvola, varhaiserityisopettaja (Hartola), 050 372 1717
11. Kaarina Parikka, varhaiserityisopettaja, 040 759 8841

Henkilöstömäärä muuttuu uusien/päätyvien hankkeiden ja selvitystöiden myötä.

Kosken henkilöstön koulutussuunnitelma

Kosken työntekijöitä kannustetaan itsensä jatkuvaan ja suunnitelmalliseen kehittämiseen. Osaamisen kehittämistarpeita ja -suunnitelmia käsitellään kehityskeskustelussa. Henkilöstö seuraa ajankohtaisia keskusteluja, julkaisuja ja osallistuu koulutuksiin ja muihin tilaisuuksiin omien kehittymistavoitteiden mukaisesti. Henkilökohtainen osaamisenkehittämissuunnitelma päivittyy vuoden varrella.

Koko Kosken henkilöstölle sopivia koulutuksia ja tilaisuuksia ovat esimerkiksi:

- Sosiaalityön tutkimuksen päivät
- Sosiaalialan asiantuntijapäivät
- Sosiaalialan osaamiskeskuspäivät
- Erilaiset viestintäseminaarit ja digitaalisen viestinnän kurssit

Lisäksi työntekijät osallistuvat määrärahojen puitteissa omaan sisältöalueeseensa liittyviin tilaisuuksiin ja koulutuksiin, kuten esimerkiksi Valtakunnalliset aikuissosiaalityön päivät tai Kohtaamispaikkapäivät.

Työntekijöiden jatkokouluttautumista tuetaan. Esimerkiksi ammatilliseen erikoistumiskoulutukseen liittyvät lähipäivät, ammatilliset opettajaopinnot tai muut soveltuvat opintokokonaisuudet ovat koulutussuunnitelmaan sisällytettäviä oman osaamisen kehittämisen keinoja.

4 KOSKEN PALVELUTOIMINTA

4.1 Sosiaaliasiamies

Koske tuottaa sosiaaliasiamiestoiminnan Keski-Suomen jokaiseen kuntaan. Kunnat vastaavat sosiaaliasiamiestoiminnan kuluista asukasluvun mukaisessa suhteessa. Sosiaaliasiamiestoiminta on puolueetonta, riippumatonta asiakaspalvelua ja sosiaalipalvelujen kehittämistyötä rakenteellisen sosiaalityön hengessä. Asiamies neuvoo ja tiedottaa palveluista ja pyrkii sekä vahvistamaan sosiaalihuollon asiakkaiden asemaa että edistämään asiakkaiden oikeuksien toteutumista. Sosiaalihuollon palvelujen toimivuudesta kootaan palautetietoa ja asiakkaan oikeuksien ja aseman kehityksestä laaditaan selvitys kunnille vuosittain. Selvitys pyritään saamaan valmiiksi 31.3.2020 mennessä. Selvityksestä tiedotetaan viestimille ja se lähetetään myös Sosiaali- ja terveysministeriöön, Valviraan sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastoon.

Sosiaaliasiamies kohtaa ensisijaisesti asiakkaita ja heidän edustajiaan. Sen lisäksi hän tekee yhteistyötä julkisten ja yksityisten sosiaalihuollon palvelujen tuottajien, oppilaitosten, järjestöjen, valvontaviranomaisten kuin myös kehittämishankkeiden kanssa. Sopimuskuntien kanssa järjestetään vuosittain yhteinen kuntakokous. Sosiaaliasiamies käy tarvittaessa kunnissa ja järjestöjen tilaisuuksissa. Vuonna 2020 kehitetään sosiaaliasiamiestoiminnan viestintää.

Sosiaalialan ja siihen liittyvien uudistusten valmisteluun osallistumisella pyritään vaikuttamaan siihen, että sosiaalihuollon asiakkaat saavat kunnasta, järjestäjästä ja tuottajasta riippumatta riittävät ja laadukkaat palvelut ja että asukkaat ovat sosiaalipalvelujen suhteen koko maakunnassa mahdollisimman yhdenvertaisessa asemassa. Sosiaalialan osaamiskeskukset tuottavat sosiaaliasiamiespalvelun 89 kuntaan (1,5 milj. asukasta). Jotta toiminta on mahdollisimman tehokasta ja vaikuttavaa, osaamiskeskusten sosiaaliasiamiehet tekevät yhteistyötä keskenään sekä muiden sosiaaliasiamiesten kanssa (konsultointi, lakiluonnoslausunnot, kuntakyselyt ja selvitykset). Sosiaaliasiamies osallistuu aktiivisesti ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen ja toimii Sosiaaliasiamiehet ry:n hallituksessa.

4.2 Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän 14. toimintavuonna palvelua tarjotaan tuttuun tapaan Keski-Suomen maakunnan kunnille sekä muille toimijoille. Tehtävässä toimii Matleena Ullner.

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palveluna tarjotaan konsultaatiota, työparityöskentelyä sekä koulutusta lastensuojelun ja lasten huollon ja tapaamisoikeuden piiriin kuuluvissa asioissa. Vuonna 2019 alkanut uusi palvelu, mentorointi, jatkuu muiden palveluiden ohessa. Mentorointi soveltuu työn tukemiseen ammattiuransa alussa oleville, muulta alalta vaihtaneille työntekijöille tai työntekijälle, joka kokee, että muutoin hyötyisi mentoroinnista työtä tukevana rakenteena.

Erityissosiaalityöntekijältä saa työapua myös sukulaissijaisvanhemmuusselvi-tyksiin ja palveluntarpeen arviointeihin liittyviin lastensuojeluntarpeen selvi-tyksiin sekä lapsen läheisverkoston kartoituksiin. Hän voi myös toimia toi-sena, lastensuojeluun perehtyneenä työntekijänä. Lastensuojelulain 13 §:n mukaisena, lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä toimii kunnan oma sosiaalityöntekijä.

Työnkuvaan kuuluu myös VOIKUKKIA-vertaisryhmätoiminnan koordi-nointi Keski-Suomessa. Toiminnalla tuetaan huostaanotettujen ja sijoitettu-jen lasten vanhempia heidän omassa vanhemmuudessaan ja yhteyden pi-dossa sijoitettuun lapseen.

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän toiminta perustuu suoritetaksaan.

Lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä toimii Kosken kokoon kutsuman Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmän sihteerinä ja tarvittaessa lastensuoje-lun moniammatillisen asiantuntijaryhmän sihteerinä.

4.1 Konsultoiva varhaiserityisopettaja

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoima konsultoivan eri-tyislastentarhanopettajan palvelutoiminta alkoi vuonna 2009. Toimintaa on kehitetty vuosien varrella siten, että yhä useampaan kuntaan on saatu oma toimiva varhaiserityisopetus. Tarkoituksena on edelleen tukea näiden maa-kunnan reuna-alueiden kuntien varhaiskasvatusta.

Vuonna 2020 sopijakuntana jatkaa Hartola. Sopimus on laadittu kesäkuun loppuun ja sen jatkosta päätetään keväällä. Tehtävässä toimii VEO Liisa Grönholm-Sihvola. Kaarina Parikan asiantuntemus on myös käytössä kun-tien tilapäisiin tarpeisiin. Kunnalle toiminnasta aiheutuvat kulut ovat suh-teessa käyttämäänsä palvelujen määrään.

Konsultoivan varhaiserityisopettajan toimintatapoina ovat:

- jalkautunut, suora henkilöstön ohjaus ja konsultaatio

- kuntien työntekijän työparina toimiminen
- osallistuminen asiakastapaamisiin, kotikäynteihin, neuvotteluihin
- puhelinkonsultaatio
- pedagogisen toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa
- yksilö- ja pienryhmätyöskentely lasten kanssa
- varhaiserityiskasvatukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen
- uusimpaan tutkimukseen ja hyviksi todettuihin toimintamalleihin perustuva kehittämistyö

4.2 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä

Lastensuojelulain (417/2007) 14 §:n mukaan "Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulee asettaa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajista, lapsen kasvun ja kehityksen asiantuntijoista sekä muista lastensuojelutyössä tarvittavista asiantuntijoista koostuva lastensuojelun asiantuntijaryhmä. Lastensuojelun asiantuntijaryhmä avustaa sosiaalityöntekijää lapsen huostaanottoa sekä sijaishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa ja muussa lastensuojelun toteuttamisessa. Lisäksi asiantuntijaryhmä antaa lausuntoja lastensuojelutoimenpiteitä koskevan päätöksenteon tueksi."

Keski-Suomessa asiantuntijaryhmän toimintaa on koordinoanut Koske vuodesta 2009 lähtien. Ryhmän olemassaololla turvataan lain toteutuminen. Ryhmä saa tehtäväkseen moniulotteisia asiakastilanteita, joissa edellytetään yhä vaativampaa erityisasiantuntijuutta, etenkin laki- ja psykiatrasta osaamista. Tarvittavan asiantuntemuksen saaminen konsultaatioihin lisää kustannuksia tilanteissa, joissa sitä ei ole saatavissa maakunnasta (esim. jääviys). Konsultaatiosta veloitetaan todellisten kustannusten mukaan.

Moniammatillisen asiantuntijaryhmän koordinaattorina ja sihteerinä, mikäli esteellisyttä ei ole, toimii lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä. Ryhmä kootaan kuntien pyyntöjen mukaisesti ja kyseessä oleva asiakastilanne määrittää sen, keitä asiantuntijoita ryhmään kulloinkin osallistuu.

Keväällä 2020 Jyväskylän yliopiston loppuvaiheen sosiaalityön opiskelija tulee tekemään kehittämistyön liittyen lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijaryhmän toimintaan ja kehittämistarpeisiin. Kehittämistyöstä julkaistaan raportti Kosken harjoitteluraportteja -sarjassa sen valmistuttua.

4.3 Koulutus ja konsultointi

Koske suunnittelee ja toteuttaa maksullista koulutusta toiveiden ja kysynnän mukaan sekä toimii yhteistyökumppanina koulutusten toteuttamisessa. Alkuvuonna pyritään järjestämään Lastensuojelupalveluiden hankinta ja valvonta - eväitä sosiaalityön arkeen -koulutus, joka peruuntui joulukuulta 2019 vähäisen osallistujamäärän vuoksi sekä vastataan tarvittaessa myös muihin kunnista nousseisiin osaamisen kehittämisen tarpeisiin.

Koske tarjoaa asiantuntemusta erilaisten selvitysten ja raporttien laatimiseen ja myy työpanosta muihin mahdollisiin toimialan piiriin kuuluviin asiantuntijatehtäviin.

5 KEHITTÄMIS- JA HANKETOIMINTA

5.1 Palvelupolut kuntoon (PAKU)

Palvelupolut kuntoon (PAKU) -hanke kehittää palveluohjausta ja varhaisen tuen sosiaaliohjausta paljon tukea tarvitsevien työikäisten ja heidän läheistensä näkökulmasta. Hankkeen tavoitteena on kehittää Keski-Suomeen kokonaisvaltainen palveluohjauksen malli, jossa huomioidaan ohjauksen eri tasot. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto (ESR) Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) kautta. Hanketta hallinnoi Jyväskylän ammattikorkeakoulu (JAMK) ja osatoteuttajina ovat Koske sekä Gradia. Hanke toteutetaan ajalla 1.8.2018–31.12.2020 Jyväskylässä, Jämsässä, Laukaassa, Wiitaunionissa ja Äänekoskella.

Hankkeessa palveluohjausta kehitetään yhteiskehittämisen menetelmin viiden eri toimenpidekokonaisuuden kautta, joiden koordinoituvastuu on jaettu hanketoteuttajien kesken. Näitä ovat:

- Yleisten asiakaslähtöisten palveluohjauksen laatuksien laatiminen (Koske)
- Varhaisen tuen sosiaaliohjauksen (ennaltaehkäisevän palveluohjauksen) kehittäminen (Koske)
- Digitaalisen palveluohjauksen kehittäminen (JAMK)
- Monialaisen intensiivisen palveluohjauksen kehittäminen (JAMK)
- Järjestölähtöisen palveluohjauksen kehittäminen (Gradia)

Yhteiskehittämisessä palvelujen käyttäjät, ammattilaiset, järjestö- ja vapaaehtoistoimijat sekä läheisverkostot kehittävät palveluita yhdessä. PAKU-

hankkeessa on muodostettu yhteistyössä hankekuntien kanssa monialaisia kehittäjäryhmiä, jotka kokoontuvat yhteensä 6–10 kertaa hankkeen aikana. Tähän sisältyy kolme koulutuksellista työpajaa, joihin kokoontuvat kaikki Keski-Suomen kehittäjäryhmät jakamaan ajatuksiaan ja tuotoksiaan. Tavoitteena on kehittäjäryhmien työskentelyyn pohjautuen tuottaa kokonaisvaltainen palveluohjauksen toimintamalli. Palveluohjauksen laatukriteerien avulla halutaan varmistaa yhdenvertaisuuden toteutuminen paljon tukea tarvitsevien työikäisten palveluohjauksessa maakunnallisesti. Laatukriteerit rakentuvat koko hankkeen ajan kehittäjäryhmien työskentelyn perusteella. Lisäksi laatukriteerien laatimista varten on muodostettu kaksi kehittäjäryhmää hankekunnista.

PAKU-hankkeessa on vuoden 2019 aikana käynnistetty kehittäjäryhmien toiminta, tunnistettu paljon tukea tarvitsevien työikäisten profiileja ja elämäntilanteita, rakennettu palvelupolkuja sekä aloitettu hahmottelemaan teemakohtaisia toimintamalleja. Palveluohjauksen arvot ja eettiset periaatteet muodostettiin työpajoissa ja haastatteluissa, joihin osallistui yhteensä 89 asiakasta hankekunnista. Laatukriteerien ensimmäinen luonnos on lähetetty kommenttikierrokselle. PAKU-hankkeen yhteiskehittämisen malli on kuvattu ja arvioitu Innokylään Verkostoivan työn hyväksi käytännöksi.

Vuoden 2020 aikana teemakohtaiset palveluohjauksen mallit on muotoiltu ja näistä on muodostunut kokonaisvaltainen palveluohjauksen malli paljon tukea tarvitsevien työikäisten palveluihin. Asiakaslähtöiset palveluohjauksen laatukriteerit ovat rakentuneet ja tuotokselle on haettu myös Selkokeskuksen selkotunnus. Mallintamisessa on hyödynnetty muun muassa Keski-Suomen Sote 2020-, Keski-Suomi 2021-, ProSos-, JYTE:n Valinnanvapauskokeilu-, Yhdessä ei olla yksin- sekä Osallistava sosiaaliturva -hankkeiden tuloksia.

5.2 Meijän Mieli

Meijän Mieli -hankkeen päätarkoituksena on mielenterveyskuntoutujien arjen ja osallisuuden parantaminen. Lisäksi hankkeessa luodaan yksilöllisiin tarpeisiin vastaavia tuki ja vapaaehtoistyön ratkaisuja, kehitetään kansalais- ja järjestötoimintaan uusia muotoja mielenterveystoipujien arjen ja osallisuuden parantamiseksi, vahvistetaan mielenterveystoipujien asemaa toipumisorientaation avulla ja kirkastetaan mielenterveyden merkitys osana keski-suomalaisien hyvinvointia ja elinvoimaa. Hanke on saanut STEAn avustusehdotuksen vuosille 2020 – 2022. Avustusta on ehdotettu enintään kahdelle henkilötyövuodelle haetun kolmen sijaan, jonka mukainen kokonaisavustus hankeajalle olisi 535 000 euroa.

Hanke pohjautuu toipumisorientaatioajatteluun ja siinä parannetaan mielen-terveystoipujien arkea ja osallisuutta etsimällä ja kehittämällä jokaiselle toipujalle hänen elämäntilanteeseensa sopiva tuen muoto. Myös vapaaehtoisille etsitään uudenlaisia vapaaehtoistyön mahdollisuuksia. Koska hankeavustus ehdotetaan myönnettäväksi haettua kolmasosan pienempänä, toteutusta osatavoitteineen ja kohderyhmineen täytyy suhteuttaa käytettävissä olevaan resurssiin. Hankekoordinaattori ja hanketyöntekijä rekrytoidaan keväällä 2020.

Keski-Suomessa toimivan laaja-alaisen verkostohankkeen toteuttamisesta ja hallinnoinnista vastaa Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus Koske. Yhteistyökumppaneja ovat Psykiatrisen kuntoutuksen tuki ry, Jyväskylän seudun mielenterveysseura ry, Ääneseudun Ilona ry, Jämsän Mielenterveysseura, Petäjäveden Mielenterveysseura, Keski-Suomen mielenterveysomaiset–FinFami ry, Länkipohjan Sympis ry, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri, Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä KeHO, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Jyväskylän yliopiston Psykologian laitos, Koulutuskuntayhtymä Gradia, Jyväskylän seurakunta ja Lapuan hiippakunta.

5.3 Yhdessä ei olla yksin – Keski-Suomen hyvinvointiyhteistyöhankkeen sulkeminen

Yhdessä ei olla yksin -hyvinvointiyhteistyöhanketta rahoitti STEA:n yksinäisyyden vähentämisen rahaston hankkeena. Hankkeen toiminta-aikaa oli vuodet 2017–2019. Hanke vähensi keskisuomalaisten asukkaiden yksinäisyyttä ja selvitti osallisuuden esteitä. Hankkeen henkilöstönä oli projektipäällikkö ja kaksi projektikehittäjää. Haettua jatkoaikaa ja rahoitusta vuodelle 2020 ei myönnetty, joten alkuvuodesta hankkeen projektipäällikkö Sirpa Pekkarinen keskittyi sulkemaan hankkeen. Hankkeen päättyessä tulokset ja havainnot raportoidaan Kosken verkkosivuilla ja Innokylässä.

5.4 Romaniasioiden sosiaali- ja terveydenhuollon osaamiskeskus ROMKE

Vaikuttamistyötä ROMKE-toiminnan aloittamiseksi tullaan jatkamaan toteuttamalla vierailu sosiaali- ja terveysministeriöön vuoden 2020 alussa. Vierailu toteutetaan yhteistyössä Jyväskylän kaupungin romanityöryhmän ja Keski-Suomen romaniyhdistysten kanssa. Koske toteutti vuonna 2018 selvitystyön¹, jonka pohjalta osaamiskeskus voi käynnistää toimintansa riittävän rahoituksen varmistuttua.

---

¹ Gynther, Päivi (2018) [Romaniasioiden tutkimus- ja kehittämistoiminta sote-uudistuksessa](#)

Vuoden 2019 toimintasuunnitelmassa linjattiin, että ROMKE-toimintaa on mahdollista aloittaa pienemmällä suunnitelman mukaisilla osakokeiluilla. Tämän linjauksen mukaisesti vuoden 2019 alussa laadittiin tarjous työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) tekemään tarjouspyyntöön *Romanien työllisyys, yrittäjyys ja työmarkkinoille integroituminen* -tutkimuksesta. Helmikuussa käynnistettiin hankesuunnittelu yhteistyössä Liikunnan ja kansanterveyden edistämissäätiö LIKES:in, Jyväskylässä toimivien romaniyhdistysten sekä Jyväskylän kaupungin kanssa. Kesäkuussa Keski-Suomen Liitto myönsi 23 050 euron rahoituksen *Yhdessä liikkeellä* -selvitys- ja yhteistyöhankkeelle. Hankkeessa on selvitetty Keski-Suomen romaniväestön hyvinvointiin vaikuttavia voimavaroja ja esteitä hyvinvointikyselyn avulla sekä laajennettu verkostosuhteita eri kunnissa. Kyselyn avulla tavoitettiin noin viidennes maakunnan romaniväestöstä (N=107). Selvityksen pohjalta on laadittu romaniväestön tarpeista ja vahvuuksista lähteviä sekä aktiivisen toimijuuden vahvistamiseen tähtääviä toimenpide-ehdotuksia. Yhdessä liikkeellä -hankkeen tuloksia tullaan hyödyntämään ESR-rahoitushaussa vuoden 2020 alussa.

5.5 Keski-Suomen hyvinvoinnin osaamiskeskittymä (KeHO)

KeHO on keskisuomalaisia sosiaali-, terveys-, liikunta- ja urheilualan toimijoita sekä hyvinvoinnin osaajia yhteen kokoava monialainen verkosto, jonka päämääränä on ihmisten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Koske on yksi KeHO:n kehittämiseen sitoutuneista kuudestatoista organisaatiosta. Tavoitteena on, että Keski-Suomessa toimii kansainvälisesti kilpailukykyinen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen, sosiaalisen hyvinvoinnin, liikunnan, urheilun ja kuntoutuksen osaamis- ja yrityskeskittymä.

KeHO-verkoston toiminta on organisoitunut vuonna 2019 yhteisesti valittujen kehittämisteemojen ympärille. Koske koordinoi yhdessä Jyväskylän yliopiston ja LIKES:n kanssa lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn liittyvää teemaryhmää. Tammi-helmikuussa teemaryhmä toteuttaa marraskuussa 2019 Jyväskylän seudulla alkaneen Sitran 100 päivän hyvinvointihaasteen osana avoimen, yhteistoiminnallisen hackathon-prosessin nuorten mielenterveysongelmien ja elämänhallinnan tukemisen keinojen löytämiseksi, joita myös kokeillaan käytännössä. Lisäksi Koske on mukana mm. hyvinvoinnin tutkimusyhteistyöverkostossa tuoden esiin etenkin sosiaalisen hyvinvoinnin teema. Koske osallistuu yhteisvastuullisesti KeHO- viestintään mm. päivittämällä verkoston Facebook-tiliä (@kehofinland).

KeHO:n toimintaan osoitetaan pääasiassa johtajan ja erikoissuunnittelijan työpanosta.

5.6 Hankevalmistelu

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -valtionavustushakuun valmistaututaan yhdessä Perusterveydenhuollon yksikön, kuntien ja järjestöjen kanssa. Taustatyötä sote-keskuskehittämiselle on tehty Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämissuunnitelmavalmistelun sekä vahvasti asiakaslähtöisyyttä korostavan KYT:n ja Kosken yhteisen Meijän sote-keskus -julkilausuman kautta.

Kun valtiovarainministeriön rahoitushaku ja STM:n erillisrahoitushaut (lastensuojelu, mielenterveysstrategia) aukeavat, Koske on kumppanina mukana.

Suunnitteilla on Vaikuttava aikuissosiaalityö -hanke maaliskuun ESR-hakuun yhteistyössä Chydenius instituutin, Jyväskylän yliopiston, kuntien ja SonetBotnian kanssa Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien alueella.

KOSKE osallistuu toimintalinja 5 mukaisen **Avaimet osaamiseen ja osallisuuteen -hankkeen (työnimi)** suunnitelman ja hakemuksen laatimiseen Jyväskylän kaupungin ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa (suunniteltu ajankohta 1.8.2020–31.12.2022). Hankkeen tehtävänä on parantaa pääväestön, romanien ja maahanmuuttajien välistä integraatiota.

6 KOSKEN TALOUS

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskuksen vuoden 2020 taloussuunnittelu on ollut johdonmukaista aikaisempien vuosien jatkumoa. Kosken talousrakenteen säilyminen ennallaan, mutta toimintaympäristössä jatkuvat muutokset vaikuttavat edelleen talouden perustaan. Työvoima- ja elinkeinohallinnon, sosiaalihuollon ja palvelurakenteen lakiuudistuksilla tulee olemaan vähintäänkin välillisiä taloudellisia vaikutuksia tulevana budjettivuotena.

Vuonna 2020 kokonaistuottoja ennakoidaan kertyvän yleisavustus mukaan lukien 608 411 euroa. Tilinpäätöstoteumaan 2018 verrattuna kokonaistuotto- oletama on noin 8000 € vähemmän.

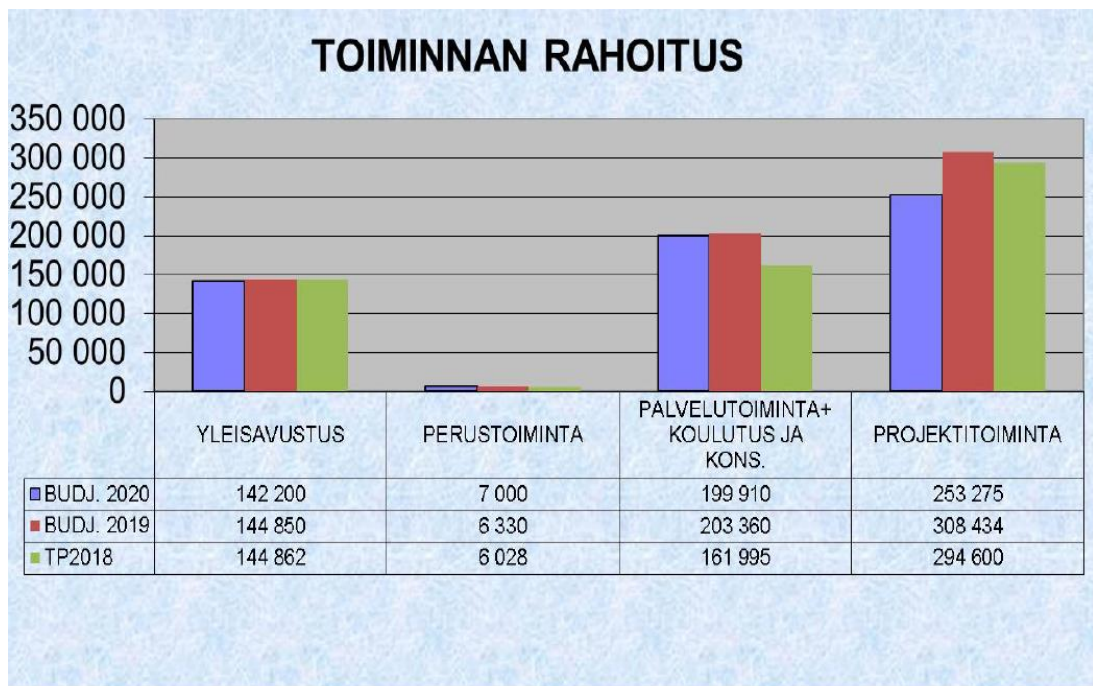
Palvelutoiminnan tuottoja arvioidaan kertyvän yhteensä 172 410 euroa, mikä on 2 350 euroa kuluva vuotta vähemmän. Jatkavista toiminnoista sosiaaliamiehen palvelun tuottoja arvioidaan kertyvän kuluvan vuoden budjetin mukaisesti 99 260 euroa, lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän palvelujen tuottoarviota on 65 000 euroa, jossa vähennystä 4 000. Konsultoivan varhaiserityisopettaja-palvelun sopimustuotto sitä vastoin nousee arvioidusti

8 150 euroon, mikä on 1 650 euroa kuluvan vuoden arvioita enemmän. Konsultointi- ja koulutusmyyntitavoite on 21 000 eur, jossa vähennystä 2 500 kuluvan vuoden tavoitteeseen.

STM:n valtionvustusta on budjetoitu 142 200 euroa, mikä noin neljänneksen kokonaisrahoituksesta. Summa vastaa vuoden 2019 tasoa.

Budjetoidut ja varmistuneet hankerahoitukset ovat yhteensä 253 275 euroa. Ne koostuvat STEA-rahoitteisista Yhdessä ei olla yksin -projektista (16 505 €) ja Paikka Auki hankkeesta (10 470 €), Meijän mieli – hankkeesta (185 000 €), sekä ESR -rahoitteisesta PAKU-hankkeesta (41 300 €). Tämä kattaa 42 % yhdistyksen kokonaisrahoituksesta.

Päätoimialoittain budjetoidut jakaumat vuonna 2020–2019 ovat seuraavat:

Kulupuolen suurimman erän muodostavat henkilöstömenot, joita oletetaan kertyvän 441 361 euroa, mikä on edellisvuosien tavoin vajaat 3/4 kokonaiskuluista. Budjetoituja henkilötyövuosia on 7,42 (8,75). Vuokramenoja kertyy kuluvan vuoden tason mukaisesti 54 885 euroa. Muut toimintakulut ovat 112 165 euroa. Tulevalle vuodelle ei korvausinvestointeja ole. Kosken toiminnassa tavoitellaan budjettivaiheessa 0-tulosta ja käytännössä pyritään jonkin verran positiiviseen tulokseen.

Kosken palvelutoiminta katsotaan sekä arvonnisä- että tuloverotettavaksi elinkeinotoiminnaksi. Vuoden 2018 tuloveropäätöksessä näiden toimintojen verotettavaksi tuloksi vahvistettiin 2 675 euroa, mistä maksunpantu 20 %

vero oli 535 euroa. Koulutus- ja konsultointitoiminnan osalta yhdistykselle myönnettiin 12.10.2018 verohuojennus vuosille 2016 - 2019.

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Osoite:

Matarankatu 4
40100 Jyväskylä

koskeverkko.fi